

Εκπαιδευτική Μεθοδολογία Βασισμένη στον Πολιτισμό

WP2_ D2.32

Funded by the European Union's
Rights, Equality and Citizenship
Programme (2014-2020)

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Εταίροι

ΚΜΟΠ – Ελλάδα

Cardet – Κύπρος

Discover – Ηνωμένο Βασίλειο

Hands on! – Αυστρία

Hellenic Children's Museum – Ελλάδα

Alchemilla – Ιταλία

Συντακτική ομάδα

CARDET, Alchemilla και ΚΜΟΠ (με τη συμβολή όλων των εταίρων)

Πίνακας Περιεχομένων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ Ed.G.E ¹	5
2.1. Μεθοδολογία της εκπαίδευσης που βασίζεται στις/στον τέχνες/ πολιτισμό.....	6
2.2. Πρόγραμμα της UNESCO “Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools”	7
2.3. Μοντέλο Συμμετοχής της Lundy.....	9
3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ED.G.E ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	11
3.2. Αλληλεπίδραση σε τρία επίπεδα: ο εαυτός μου, οι άλλοι και το περιβάλλον.....	13
3.3. Σκοποί και στόχοι της μεθοδολογίας.....	14
4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	17
4.1. Εφαρμογή της συμπεριφορικής προσέγγισης για την επίτευξη αλλαγών στις συμπεριφορές και τις στάσεις.....	17
4.2. Εργαλεία αξιολόγησης	23
5. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	24
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	25

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο *Ed.G.E – Educating Children and Young People on Gender Equality* [REC-AG-2018/REC-RDAP-GBV-AG-2018] χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Δικαιώματα, την Ισότητα και την Ιθαγένεια (Πρόγραμμα REC) 2014-2020. Ασχολείται με το ζήτημα της Έμφυλης Ισότητας (ΕΙ) και φιλοδοξεί να ενισχύσει την επιμόρφωση και την ευαισθητοποίηση των παιδιών και των νέων μέσω της εφαρμογής μίας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που: (α) θα στηρίζεται σε πολιτιστικές τεχνικές και πρακτικές, (β) θα δώσει την ευκαιρία στα παιδιά και τους/τις νέους/-ες να αμφισβητήσουν νόρμες, έμφυλα στερεότυπα και τους ρόλους που ενθαρρύνουν ή δικαιολογούν τη βία και (γ) θα προωθήσει τη σημασία της ΕΙ και τον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του έργου, παιδιά και νέοι/-ες θα συμμετάσχουν σε δραστηριότητες ενημέρωσης για την ισότητα των φύλων, τα έμφυλα στερεότυπα και τους αντίστοιχους ρόλους. Μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων, αναμένεται ότι τα παιδιά και οι νέοι/-ες θα έχουν ενισχύσει τις δεξιότητες κριτικής σκέψης που διαθέτουν και τον σεβασμό που τρέφουν προς τους άλλους [ενσυναίσθηση], ενώ παράλληλα θα έχουν μάθει πώς να διεκδικούν τα δικαιώματά τους και να προστατεύουν τους εαυτούς τους (συμπεριλαμβανομένων όλων των μορφών της Έμφυλης Βίας [ΕΒ]). Επιπρόσθετα, το έργο φιλοδοξεί να ενδυναμώσει τις ικανότητες των εκπαιδευτικών, των επαγγελματιών μουσείων και λοιπών επαγγελματιών και εθελοντών/-ριών που έρχονται σε επαφή με παιδιά και νέους ως προς την εφαρμογή προσεγγίσεων δημιουργικών τεχνών/πολιτιστικής εκπαίδευσης που μπορούν να προαγάγουν την έμφυλη ισότητα και να αποτρέψουν την έμφυλη βία. Ειδικότερα, το έργο πρόκειται να τους/τις εφοδιάσει με

ενδιαφέρουσες πληροφορίες και πρακτικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν κατά την εργασία τους με τα παιδιά και τους/τις νέους/-ες.

Με αυτόν τον τρόπο, επιδιώκεται να αναβαθμιστεί ο ρόλος που διαδραματίζουν τα σχολεία και τα μουσεία στην αλλαγή των κοινωνικών στάσεων και συμπεριφορών, προκειμένου να μειωθεί η ανοχή προς όλες τις μορφές έμφυλων διακρίσεων, παρενόχλησης και βίας. Επιπλέον, το έργο θα ενισχύσει τις ικανότητες των γονέων και των κηδεμόνων σε ό, τι αφορά τη συμμετοχή και τη στήριξη της εκπαίδευσης των παιδιών τους σχετικά με την ισότητα των φύλων και την έμφυλη βία.

Το έργο συμπληρώνει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της ΕΒ μέσω της προώθησης των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των αρχών που καθορίζονται σε επίπεδο πολιτικής της ΕΕ (European Union Agency for Fundamental Rights, 2018) και μέσω της συμβολής στην εφαρμογή ορισμένων ελάχιστων προτύπων πρόληψης που έχουν θεσπιστεί.

Οι κύριες ομάδες στις οποίες απευθύνεται το έργο είναι παιδιά (ηλικίας 6-8, 9-11 και 12-15 ετών), γονείς/ κηδεμόνων και εκπαιδευτικοί, καθώς και επαγγελματίες μουσείων και εικαστικών τεχνών, καθώς και άλλοι/-ες επαγγελματίες και εθελοντές/-ριες που έρχονται σε επαφή με παιδιά και νέους/-ες. Οι δευτερεύουσες ομάδες-στόχοι είναι εκπαιδευτικές αρχές και υπεύθυνοι/-ες χάραξης πολιτικής, η κοινωνία των πολιτών, σχολεία, μουσεία και άλλοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί, οι οποίοι μπορούν να εντάξουν στα προγράμματά τους ή/και να υλοποιήσουν δράσεις για την αύξηση της ευαισθητοποίησης των παιδιών σχετικά με την ισότητα των φύλων, τον αμοιβαίο σεβασμό και την αποφυγή της βίας, μέσω της χρήσης πρακτικών από τις δημιουργικές τέχνες ή τον πολιτισμό.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ Ed.G.E ¹

Η έρευνα δευτερογενών στοιχείων (έρευνα γραφείου) και η ανάλυση του εθνικού πλαισίου των χωρών-εταίρων ήταν πρωτίστως σημαντικές για τον καθορισμό της Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας Ed.G.E που Βασίζεται στον Πολιτισμό. Εκτός από αυτό, όπως τονίστηκε στην Πρόταση του έργου Ed.G.E (2019), ο σχεδιασμός της μεθοδολογίας ενημερώθηκε και εμπνεύστηκε από τις ακόλουθες τρεις προσεγγίσεις: (α) Εκπαίδευση που βασίζεται στις/στον τέχνες/πολιτισμό, (β) Πρόγραμμα της UNESCO “Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools” και (γ) Μοντέλο Συμμετοχής της Lundy. Οι εν λόγω μεθοδολογίες παρουσιάζονται πιο αναλυτικά στα επόμενα κεφάλαια.

¹ Οι εταίροι του έργου Ed.G.E θα ήθελαν να καταστήσουν σαφές ότι πρόκειται για μία προκαταρκτική αμιγώς θεωρητική καθοδήγηση που ουδόλως φιλοδοξεί να είναι εξαντλητική και δεσμευτική· αποτελεί την αφετηρία για περαιτέρω συνεργασία μεταξύ των εταίρων, η οποία θα οδηγήσει σε εκπαιδευτικές τεχνικές και εθνικές προσαρμογές βασισμένες στον πολιτισμό. Επιπλέον, οι εταίροι κατανοούν από κοινού ότι η εκπαιδευτική μεθοδολογία βρίσκεται υπό εξέταση έως την τελευταία ημέρα του κύκλου του έργου. Τα ενδιαφερόμενα μέρη καλούνται από τη σκοπιά της πρότασης να τη(ν) δοκιμάσουν/αξιολογήσουν μέσω επίσημων φορμών αξιολόγησης/ερωτηματολογίων κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου και να την αναπροσαρμόσουν λαμβάνοντας υπόψη τα σχολικά και μουσειακά αποτελέσματα. Το τελικό προσχέδιο του εγγράφου αναμένεται να περιλαμβάνει λειτουργικούς συνδέσμους για όλο το υλικό που βρίσκεται σε στάδιο εκπόνησης ή που χρειάζεται περαιτέρω επεξεργασία (π.χ. διδακτέα ύλη, ψηφιακά εργαλεία και δραστηριότητες μάθησης, εγχειρίδιο εκπαιδευτή/-ριας).

2.1. Μεθοδολογία της εκπαίδευσης που βασίζεται στις/στον τέχνες/πολιτισμό

Οι εκπαιδευτικές πολιτικές αναγνωρίζουν σχεδόν καθολικά την αξία των τεχνών (Bamford, 2006; Bowen and Kisida, 2019; Lloyd, 2017, Perso et al., 2011; etc.). Οι τέχνες είναι μείζονος σημασίας, διότι αποτελούν εγγενή στοιχεία του ανθρώπινου πολιτισμού, της κληρονομιάς και της δημιουργικότητας και συνάμα αποτελούν τρόπους γνώσης, εκπροσώπησης, παρουσίασης, ερμηνείας και συμβολισμού της ανθρώπινης εμπειρίας. Η επαφή με τις τέχνες προϋποθέτει την ικανότητα ενός ατόμου να αμφισβητεί, να διερευνά και να συνεργάζεται, όπως επίσης να επεκτείνει και να αναπτύσσει τις ιδέες του αλλά και τις ιδέες των άλλων (ACE, 2014).

Στο πλαίσιο υλοποίησης του παρόντος έργου, χρησιμοποιείται η μάθηση μέσω της τέχνης (arts-based learning)², διότι σχετίζεται με συμπεριφορές που μπορούν να συμβάλουν εποικοδομητικά στην αμφισβήτηση αρνητικών έμφυλων στερεοτύπων και στην πρόληψη της ΕΒ (Bamford, 2006; Perso et al., 2011; Qualifications and Curriculum Authority, 2004; etc.). Η μάθηση μέσω της τέχνης ενεργοποιεί και αναπτύσσει τη φαντασία και την κριτική σκέψη των παιδιών και των νέων. Όταν τα παιδιά είναι δημιουργικά, εκδηλώνουν τις ακόλουθες συμπεριφορές: πρόκληση και αμφισβήτηση· δημιουργία επαφών και σχέσεων· πρόβλεψη του τι θα μπορούσαν να είναι· διερεύνηση ιδεών, διατήρηση ανοικτών επιλογών και κριτικός αναστοχασμός των ιδεών σε πράξεις και αποτελέσματα (Qualifications and Curriculum Authority, 2004). Ακόμη, αυτή η προσέγγιση της μάθησης

² Η μάθηση μέσω της τέχνης ενθαρρύνει την έκφραση μέσω των τεχνών, όπως το θέατρο, ο χορός, η μουσική, η οπτική τέχνη, ο κινηματογράφος, η ποίηση και η λογοτεχνία (Bowen and Kisida, 2019; Kraehe and Brown, 2011; Power, 2014; etc.). Στο πλαίσιο του παρόντος έργου, η παιδαγωγική μέσω της τέχνης είναι μία μαθητοκεντρική, συμμετοχική προσέγγιση της μάθησης, η οποία χρησιμοποιεί την τέχνη (ως πολιτιστικό προϊόν και δραστηριότητα) από την οποία οι μαθητές/-ριες μπορούν να αμφισβητήσουν με δημιουργικό και κριτικό τρόπο τις προσωπικές τους αντιλήψεις, υποθέσεις και πεποιθήσεις καθώς και των άλλων ανθρώπων γύρω τους.

ενισχύει τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και καλλιεργεί σημαντικές αξίες, όπως το ομαδικό πνεύμα, ο σεβασμός των εναλλακτικών απόψεων και η εκτίμηση της αξίας διαφορετικών πολιτισμών και παραδόσεων, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στη διαμόρφωση της προσωπικής ταυτότητας, στην οικοδόμηση της εμπιστοσύνης, της κοινωνικής συμμετοχής και της συμπερίληψης και στην ανάπτυξη, ενίσχυση, αμφισβήτηση και μετατροπή των κοινωνικών, πολιτιστικών, πολιτικών ή θρησκευτικών αξιών (Perso et al., 2011).

Κατά την υλοποίηση του έργου Ed.G.E, θα δοκιμαστεί πιλοτικά και θα διαδοθεί σε σχολεία και μουσεία μία εκπαιδευτική προσέγγιση που θα βασίζεται στην τέχνη και τον πολιτισμό. Όταν τα μουσεία ενώνουν τις δυνάμεις τους με τα σχολεία, μπορούν να προσφέρουν ένα ευρύτερο φάσμα εμπειριών για τους/τις μαθητές/-ριες και να δημιουργήσουν συνεργασίες σε μεγαλύτερη κλίμακα και με ισχυρότερο αντίκτυπο. Συγκεκριμένα, μπορούν να προωθήσουν την αυτοκατευθυνόμενη, βιωματική, κοινωνική και κατανεμημένη μάθηση που έχει σχεδιαστεί με στόχο την προώθηση δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, δηλαδή της κριτικής σκέψης, της σύνθεσης πληροφοριών, της καινοτομίας, της δημιουργικότητας, της ομαδικής εργασίας και της συνεργασίας, οι οποίες χαρακτηρίζουν την εκπαίδευση της νέας εποχής. Υπό το πρίσμα μίας τέτοιας μελλοντικής προοπτικής, τα μουσεία μπορούν να διαδραματίσουν σπουδαίο ρόλο τόσο ως εκπαιδευτικοί πόροι για τους/τις μαθητές/-ριες όσο και ως κέντρα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

2.2. Πρόγραμμα της UNESCO “Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools”

Όπως περιγράφεται στο πρόγραμμα της UNESCO “Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools” (2016), για την πρόληψη της έμφυλης βίας πρέπει να αναπτυχθούν

συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις, όπως: (α) καθορισμός γλώσσας και εννοιών, (β) παροχή γνώσεων και προώθηση της κριτικής σκέψης, (γ) ενίσχυση προκοινωνικών στάσεων, (δ) ενθάρρυνση της δράσης, (ε) στήριξη της κοινωνικής ενδυνάμωσης και (στ) ανάπτυξη δεξιοτήτων. Εξηγούνται συνοπτικά παρακάτω κατόπιν εξαγωγής από την πρόταση του έργου Ed.G.E (2019):

(α) Καθορισμός γλώσσας και εννοιών: Τα παιδιά για να σκεφτούν με κριτικό πνεύμα το θέμα της ΕΒ, θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε βασικό λεξιλόγιο και έννοιες που επιτρέπουν τη συζήτηση και την κριτική σκέψη.

(β) Παροχή γνώσεων και προώθηση της κριτικής σκέψης: Τα παιδιά για να κατανοήσουν την επίδραση των αρνητικών έμφυλων νορμών και για να μπορέσουν να αντισταθούν, να αμφισβητήσουν, να καταγγείλουν ή να αποτρέψουν τη βία, θα πρέπει να είναι σε θέση: (i) να κατανήσουν τον τρόπο με τον οποίο τα έμφυλα πρότυπα διαμορφώνουν την ταυτότητα, τις επιθυμίες, τις πρακτικές και τη συμπεριφορά· (ii) να κατανήσουν ότι υπάρχουν παραδόσεις, πρακτικές και πεποιθήσεις, νόμοι, κανόνες και πολιτικές που δημιουργούν ανισότητα μεταξύ των φύλων στο σπίτι, στο σχολείο, στην τοπική κοινότητα και στον χώρο εργασίας· (iii) να εντοπίσουν και να αμφισβητήσουν τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα λόγω φύλου· και (iv) να αναγνωρίσουν τα κύρια χαρακτηριστικά και τις αρνητικές συνέπειες των έμφυλων νορμών.

(γ) Ενίσχυση προκοινωνικών στάσεων: Τα παιδιά για να εργαστούν με στόχο την πρόληψη, την καταγγελία, την αντίσταση ή την αντιμετώπιση της ΕΒ, θα πρέπει να πιστεύουν ότι η έμφυλη ανισότητα και η βία είναι απαράδεκτες και ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι ανεξαρτήτως φύλου, σεξουαλικής προτίμησης, ηλικίας, οικονομικής κατάστασης ή λοιπών χαρακτηριστικών.

(δ) Ενθάρρυνση της δράσης: Τα παιδιά για να αναλάβουν δράση για την πρόληψη της ΕΒ, θα πρέπει να κατανοήσουν τις αρνητικές συνέπειες της ΕΒ και να πιστέψουν ότι έχουν τη δύναμη να συμβάλουν θετικά μέσω των δράσεών τους.

(ε) Στήριξη της κοινωνικής ενδυνάμωσης: Τα παιδιά για να εργαστούν αποτελεσματικά με στόχο τη μεταβολή αρνητικών κοινωνικών προτύπων, θα πρέπει να προσεγγιστούν και να υποστηριχθούν από άλλους/-ες που συμμερίζονται αυτή τη δέσμευση.

(στ) Ανάπτυξη δεξιοτήτων: Τα παιδιά για να κατανοήσουν πώς και πότε πρέπει να καταγγείλουν, να αντιστέκονται, να αμφισβητούν ή να εργάζονται για την πρόληψη της ΕΒ, θα πρέπει να διδαχθούν δεξιότητες συνεργασίας, υπεράσπισης, αυτοεξυπηρέτησης, θετικής υποστήριξης από συνομηλίκους, διεκδικητικότητας και αναζήτησης βοήθειας.

(Ed.G.E. Proposal, 2019, p.18)

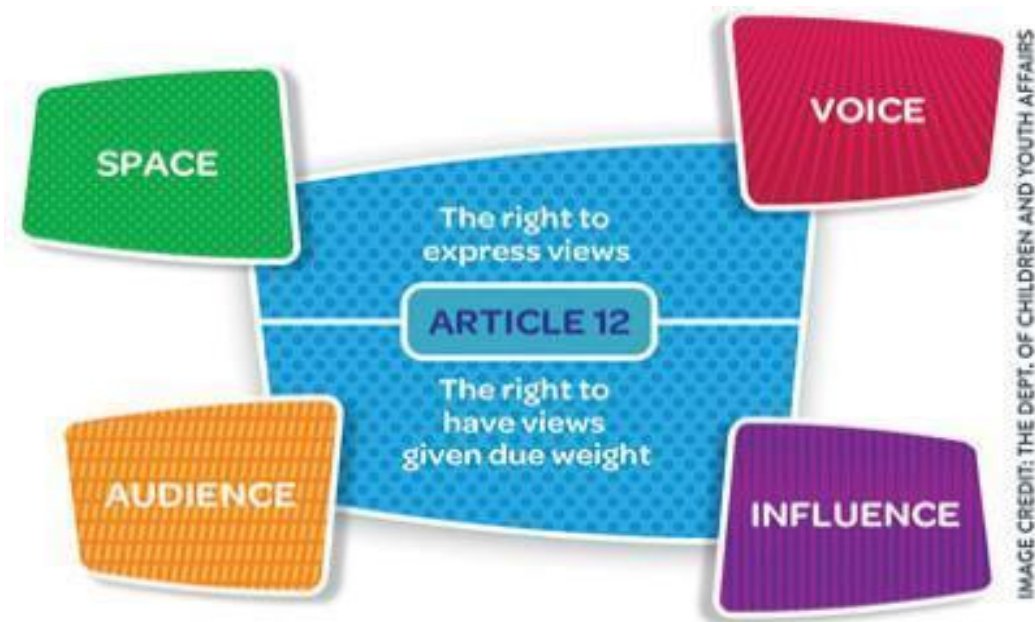
Η Εκπαιδευτική Μεθοδολογία Ed.G.E. που Βασίζεται στον Πολιτισμό αποσκοπεί στην ανάπτυξη των προαναφερθεισών γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Για τον λόγο αυτό, πρόκειται να αντλήσουμε έμπνευση από το συγκεκριμένο πρόγραμμα της UNESCO προσαρμόζοντας κατάλληλα τα διδάγματα που θα αποκομίσουμε στις τρέχουσες περιστάσεις και ανάγκες που υπάρχουν σε κάθε χώρα-εταίρο.

2.3. Μοντέλο Συμμετοχής της Lundy

Όπως αναφέρεται στο Άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNHRC), τα παιδιά και οι νέοι/-ες έχουν το νομικό δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης τους σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που τα/τους/τις αφορά. Το Μοντέλο Συμμετοχής της Lundy (Kennan, et. al, 2007) αναπτύχθηκε με στόχο να βοηθήσει τους/τις επαγγελματίες να εφαρμόσουν το δικαίωμα συμμετοχής ενός παιδιού εστιάζοντας σε διαφορετικά αλλά συγχρόνως αλληλοσυνδεόμενα θεμελιώδη σημεία του Άρθρου 12. Το Μοντέλο επικεντρώνεται σε μία προσέγγιση βασισμένη στα δικαιώματα για τη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων. Τα τέσσερα απαραίτητα συστατικά της συμμετοχής είναι τα εξής:

- ΧΩΡΟΣ: Να δίνεται στα παιδιά ένας ασφαλής και συμπεριληπτικός χώρος, ώστε να διαμορφώνουν και να εκφράζουν τη γνώμη τους.
- ΦΩΝΗ: Να διευκολύνονται τα παιδιά, ώστε να εκφράζουν τη γνώμη τους.
- ΚΟΙΝΟ: Να ακούγεται η γνώμη των παιδιών από κάποιον/α αρμόδιο.
- ΕΠΙΡΡΟΗ: Να λαμβάνεται υπόψη σοβαρά η γνώμη των παιδιών και να ακολουθεί κατάλληλη δράση.

Σχήμα 1: Μοντέλο Συμμετοχής της Lundy

(Ed.G.E Proposal, 2019, p. 18)

Αν και το Μοντέλο της Lundy είναι ευρύτατα αποδεκτό στην έρευνα, την πολιτική και την πρακτική, παρατηρείται έλλειψη παραδειγμάτων για το πώς μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη οι έννοιες του χώρου, της φωνής, του κοινού και της επιρροής. Το συγκεκριμένο Μοντέλο ενημέρωσε το μοντέλο στο οποίο στηρίζεται η έρευνα που διεξάγεται για τους σκοπούς του έργου Ed.G.E. που επιχειρεί να καλύψει αυτό το κενό, καθώς αξιοποιήθηκε εν μέρει στο ιστορικό της παρούσας μεθοδολογίας που αναλύεται στην αμέσως επόμενη ενότητα.

3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ED.G.E ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Κατά την προσπάθεια σχεδιασμού της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας Ed.G.E που είναι βασισμένη στον πολιτισμό, ελήφθησαν υπόψη το ιστορικό, όπως παρουσιάστηκε στην ενότητα 2, καθώς και τα δεδομένα από τις εθνικές εκθέσεις και τη συνοπτική έκθεση (2020). Οι βασικές μεθοδολογίες και προσεγγίσεις, καθώς και τα επικρατέστερα ερευνητικά δεδομένα που έδωσαν έμφαση στην αλληλεπίδραση ως βέλτιστη πρακτική - όσον αφορά τις διαδεδομένες μεθοδολογίες, δραστηριότητες, εργαλεία και πρακτικές για την προσέγγιση της ΕΙ στο σπίτι και στο σχολείο - αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη μίας **διαδραστικής εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που αξιοποιεί τη δύναμη του πολιτισμού για την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την επιμόρφωση παιδιών και νέων ενηλίκων σχετικά με την Έμφυλη Ισότητα (ΕΙ).**

3.1. Προς μία εκπαιδευτική μεθοδολογία βασισμένη στον πολιτισμό και την αλληλεπίδραση

Σύμφωνα με τις κυρίαρχες τάσεις που κατέδειξε η έρευνα, από την οπτική γωνία των παιδιών, των εκπαιδευτικών και των γονέων, τα ζητήματα ΕΙ μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά κυρίως μέσω διαδραστικών μεθοδολογιών που στηρίζονται στη συζήτηση και τη συνεργασία. Η παρούσα μεθοδολογία μπορεί να υλοποιηθεί μέσω δραστηριοτήτων που προωθούν την αλληλεπίδραση, όπως συζητήσεις (αυθεντικές συζητήσεις και αντιπαράθεση επιχειρημάτων), καθώς και μέσω της χρήσης εργαλείων που ενισχύουν την επαφή και την επικοινωνία, όπως τα εργαλεία που υποστηρίζονται από νέες τεχνολογίες (π.χ. παιχνίδια, βίντεο κλπ.).

Τα προαναφερθέντα ευρήματα χρησίμευσαν ως σημαντικές στάσεις στην πορεία προς την υλοποίηση της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας Ed.G.E που βασίζεται στον πολιτισμό. Όλες οι αναγνωρισμένες μέθοδοι/προσεγγίσεις, δραστηριότητες και εργαλεία που προέκυψαν από τις εθνικές εκθέσεις του έργου Ed.G.E ενέπνευσαν το εταιρικό σχήμα κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού της εν λόγω μεθοδολογίας.

Για την αντιμετώπιση i) των υφιστάμενων κενών στην υποστήριξη των πολιτισμών και των πολιτικών σε θέματα EI, ii) των αναδυόμενων αναγκών γνώσης και ευαισθητοποίησης, εννοιολογικών και διδακτικών αναγκών στην εκπαίδευση για την EI, και iii) των υφιστάμενων μεθοδολογιών, δραστηριοτήτων, πρακτικών και εργαλείων αλληλεπίδρασης, **προέκυψε μια εκπαιδευτική μεθοδολογία τριών πυλώνων που εστιάζει στην αλληλεπίδραση**, στη βελτίωση της προσέγγισης και της εκπαίδευσης των παιδιών και των νέων σε ό,τι αφορά τις έμφυλες νόρμες, την ισότητα μεταξύ των φύλων, τις έμφυλες διακρίσεις, τον σεβασμό, την ενσυναίσθηση κτλ., στο σπίτι, στο σχολείο (και εκτός αυτού), με ουσιαστικούς, ελκυστικούς και δημιουργικούς τρόπους.

3.2. Αλληλεπίδραση σε τρία επίπεδα: ο εαυτός μου, οι άλλοι και το περιβάλλον

Η μεθοδολογία των τριών πυλώνων προτείνει την αλληλεπίδραση του/της εκπαιδευόμενου/-ης σε τρία επίπεδα: ο εαυτός μου, οι άλλοι και το περιβάλλον:

- α. **Ο εαυτός μου**, δηλ. η αυτογνωσία, η αυτοπεποίθηση, η ψυχική ανθεκτικότητα, ο αυτοσεβασμός κλπ.,
- β. **Οι άλλοι**, δηλ. η οικογένεια, οι εκπαιδευτικοί, οι συμμαθητές/-ριες και άλλοι άνθρωποι του περιβάλλοντος του/της εκπαιδευόμενου/-ης όσον αφορά την ανάπτυξη σχέσεων σεβασμού, αποδοχής, εμπιστοσύνης, ενσυναίσθησης κλπ. και
- γ. **Το περιβάλλον**, δηλ. οτιδήποτε περιβάλλει τον/την εκπαιδευόμενο/-η σε πολιτισμικά και λοιπά πλαίσια υιοθετώντας συμπεριφορές σεβασμού, ενσυναίσθησης κλπ.

Επομένως, το πρόγραμμα μαθημάτων, οι δραστηριότητες μάθησης, τα ψηφιακά εργαλεία και το εγχειρίδιο του/της εκπαιδευτικού, τα οποία θα εκπονηθούν στο πλαίσιο του έργου Ed.G.E και θα χρησιμεύσουν ως συμπλήρωμα της παρούσας μεθοδολογίας, θα διασφαλίσουν ότι θα διαδοθεί η αλληλεπίδραση των τριών πυλώνων. Αν και όλα τα παραπάνω θα συμβάλουν περαιτέρω στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και της επιμόρφωσης των παιδιών και των νέων σχετικά με την έμφυλη ισότητα, ούτως ώστε να είναι σε θέση να αμφισβητούν την ανισότητα των φύλων, τα έμφυλα στερεότυπα και τις αντίστοιχες διακρίσεις μέσω της χρήσης σύγχρονων μορφών δημιουργικής πολιτιστικής έκφρασης, κρίνεται σκόπιμο να ληφθεί σοβαρά υπόψη το στοιχείο των τριών πυλώνων της μεθοδολογίας. Αυτό θα **επιτρέψει στα παιδιά να αλληλεπιδρούν σε τρία επίπεδα: με τον εαυτό τους** (π.χ. ατομικός αναστοχασμός, ανεξάρτητη μάθηση κλπ.), **με τους άλλους** (π.χ. συζήτηση, αντιπαράθεση επιχειρημάτων, συνεργατική μάθηση, παιχνίδι

ρόλων, διαγενεακή μάθηση, καταγιγισμός ιδεών κλπ.) και **με το περιβάλλον** (π.χ. μάθηση μέσω αντικειμένων, μάθηση μέσω της τέχνης, επισκέψεις μελέτης, παιγνιοποίηση κλπ.).

3.3. Σκοποί και στόχοι της μεθοδολογίας

Βασική επιδίωξη της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που βασίζεται στον πολιτισμό και των δράσεων της που στηρίζονται στην αλληλεπίδραση είναι η επίτευξη συγκεκριμένων σκοπών και στόχων, οι οποίοι αποτυπώνονται στον Πίνακα 1. Οι εν λόγω σκοποί και στόχοι πρόκειται να προωθήσουν την αλληλεπίδραση σε τρία επίπεδα: ο εαυτός μου, οι άλλοι και το περιβάλλον. Είναι προσαρμοσμένοι σύμφωνα με την ηλικία των ομάδων-στόχων και επιτρέπουν παραλλαγές στον προγραμματισμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση.

Πίνακας 1: Σκοποί και στόχοι της Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας Ed.G.E

Σκοποί	Στόχοι		
	Παιδιά	Γονείς	Εκπαιδευτικοί
Προώθηση της διδασκαλίας και της εκμάθησης εννοιών και ορολογίας που σχετίζονται με την ΕΙ (έμφυλη ισότητα/ισότητα των φύλων, έμφυλες νόρμες, έμφυλες διακρίσεις, τρανς άτομα κλπ.) με διαδραστικούς, ουσιαστικούς και ενθαρρυντικούς τρόπους.	Ανάπτυξη των γνώσεων που διαθέτουν σχετικά με τη βασική ορολογία της έμφυλης ισότητας. Κατανόηση των διαφορών μεταξύ των διαφόρων όρων που σχετίζονται με το φύλο. Ικανότητα έκφρασης με ορολογία που σχετίζεται με το φύλο χρησιμοποιώντας κατάλληλα παραδείγματα.	Ανάπτυξη των γνώσεων που διαθέτουν σχετικά με τη βασική ορολογία της έμφυλης ισότητας. Κατανόηση των διαφορών μεταξύ των διαφόρων όρων που σχετίζονται με το φύλο. Ικανότητα έκφρασης με ορολογία που σχετίζεται με το φύλο χρησιμοποιώντας κατάλληλα παραδείγματα.	Ανάπτυξη των γνώσεων που διαθέτουν σχετικά με τη βασική ορολογία της έμφυλης ισότητας. Κατανόηση των διαφορών μεταξύ των διαφόρων όρων που σχετίζονται με το φύλο. Ικανότητα έκφρασης με ορολογία που σχετίζεται με το φύλο χρησιμοποιώντας κατάλληλα παραδείγματα.
Ευαισθητοποίηση σχετικά με το πλαίσιο και την ιστορία της ΕΙ (π.χ. ιστορικά επιτεύγματα σε όλες τις χώρες της ΕΕ, σύγχρονες πρωτοβουλίες κλπ.) που θα βοηθήσουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν καλύτερα ζητήματα ΕΙ και να αναγνωρίσουν τη σημασία που έχει στη ζωή των ανθρώπων.	Εμπλουτισμός των γνώσεων σχετικά με τον τρόπο που αναπτύχθηκαν οι έννοιες και τα ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο στην πορεία της ιστορίας. Ενημέρωση γύρω από βασικά επιτεύγματα και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με το φύλο στην πορεία της ιστορίας. Αναγνώριση της σημασίας των επιτευγμάτων και των	Εμπλουτισμός των γνώσεων σχετικά με τον τρόπο που αναπτύχθηκαν οι έννοιες και τα ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο στην πορεία της ιστορίας. Ενημέρωση γύρω από βασικά επιτεύγματα και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με το φύλο στην πορεία της ιστορίας.	Εμπλουτισμός των γνώσεων σχετικά με τον τρόπο που αναπτύχθηκαν οι έννοιες και τα ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο στην πορεία της ιστορίας. Ενημέρωση γύρω από βασικά επιτεύγματα και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με το φύλο στην πορεία της ιστορίας.

	πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το φύλο στο πέρασμα των χρόνων.	Αναγνώριση της σημασίας των επιτευγμάτων και των πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το φύλο στο πέρασμα των χρόνων.	Αναγνώριση της σημασίας των επιτευγμάτων και των πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το φύλο στο πέρασμα των χρόνων.
Διασφάλιση της ευαισθητοποίησης και της επιμόρφωσης των παιδιών σε ζητήματα EI (π.χ. έμφυλες νόρμες/ανισότητες/ διακρίσεις κλπ., στο σπίτι, στο σχολείο (και εκτός αυτού), με ουσιαστικούς, ελκυστικούς και δημιουργικούς τρόπους.	Ενίσχυση της κατανόησης σε ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο. Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αμφισβήτηση των έμφυλων ανισοτήτων. Ενίσχυση κινήτρων μέσω της συμμετοχής σε ουσιαστικές δραστηριότητες μάθησης για την ισότητα των φύλων.	Ενίσχυση της κατανόησης σε ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο. Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αμφισβήτηση των έμφυλων ανισοτήτων. Ενίσχυση κινήτρων μέσω της συμμετοχής σε ουσιαστικές δραστηριότητες μάθησης για την ισότητα των φύλων.	Ενίσχυση της κατανόησης σε ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο. Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αμφισβήτηση των έμφυλων ανισοτήτων. Ενίσχυση κινήτρων μέσω της συμμετοχής σε ουσιαστικές δραστηριότητες μάθησης για την ισότητα των φύλων.
Έλεγχος όλων των αποφάσεων που σχετίζονται με μεθοδολογικές προσεγγίσεις, πρακτικές, δραστηριότητες και εργαλεία από μικρή ηλικία.	Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με περιστατικά έμφυλων ανισοτήτων από μικρή ηλικία. Ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων μέσω της χρήσης πολυτροπικών κειμένων για την καταπολέμηση των έμφυλων ανισοτήτων. Ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επίτευξη κοινωνικής αλλαγής.	Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με περιστατικά έμφυλων ανισοτήτων. Ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων μέσω της χρήσης πολυτροπικών κειμένων για την καταπολέμηση των έμφυλων ανισοτήτων. Ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επίτευξη κοινωνικής αλλαγής.	Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με περιστατικά έμφυλων ανισοτήτων. Ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων μέσω της χρήσης πολυτροπικών κειμένων για την καταπολέμηση των έμφυλων ανισοτήτων. Ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επίτευξη κοινωνικής αλλαγής.
Διασφάλιση λήψης των αποφάσεων, υλοποίησης και αξιολόγησης με συστηματικό τρόπο.	Συμμετοχή σε πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με το φύλο. Ενεργός συμμετοχή σε δραστηριότητες που εφιστούν την προσοχή στην έμφυλη ισότητα. Πλαισιοθέτηση του περιεχομένου που σχετίζεται με τις έμφυλες ανισότητες σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής.	Ενθάρρυνση της συμμετοχής των φύλων στις πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Δημιουργία πρόσφορου εδάφους για τη συμμετοχή όλων των φύλων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Στήριξη πρακτικών που εφιστούν την προσοχή στην ισότητα των φύλων.	Ενθάρρυνση της συμμετοχής των φύλων στις πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Δημιουργία πρόσφορου εδάφους για τη συμμετοχή όλων των φύλων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Στήριξη πρακτικών που εφιστούν την προσοχή στην ισότητα των φύλων.
Έμφαση στην έρευνα, την κριτική σκέψη και τον αναστοχασμό, ως πρακτικές που στηρίζουν και διασφαλίζουν τη βασισμένη στα δικαιώματα προσέγγιση της συμμετοχής των παιδιών στη λήψη αποφάσεων, μέσω της παροχής χώρου, φωνής, κοινού και επιρροής (Μοντέλο Συμμετοχής της Lundy).	Ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης σε ζητήματα ισότητας των φύλων. Αξιοποίηση δημιουργικών τρόπων καταπολέμησης των έμφυλων ανισοτήτων. Ύψωση της φωνής για την προώθηση της ισότητας των φύλων.	Ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης σε ζητήματα ισότητας των φύλων. Δημιουργία χώρου ευνοϊκού για συζήτηση σχετικά με την ισότητα των φύλων και την ανταλλαγή ιδεών. Βεβαίωση ότι ακούγονται οι φωνές όλων των φύλων.	Ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης σε ζητήματα ισότητας των φύλων. Δημιουργία χώρου ευνοϊκού για συζήτηση σχετικά με την ισότητα των φύλων και την ανταλλαγή ιδεών. Βεβαίωση ότι ακούγονται οι φωνές όλων των φύλων.

<p>Παροχή διαρκούς αξιολόγησης των διαδικασιών και των αποτελεσμάτων των εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών που βασίζονται στον πολιτισμό, οι οποίες θα επιτρέψουν σταδιακά στα παιδιά να αποτρέψουν τις έμφυλες ανισότητες.</p>	<p>Αναστοχασμός σχετικά με τις συμπεριφορές και τις συμπεριφορές που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων στην καθημερινή ζωή.</p> <p>Βελτίωση στις συμπεριφορές και τις στάσεις σχετικά με την έμφυλη ισότητα στην καθημερινή τους ρουτίνα.</p>	<p>Αναστοχασμός σχετικά με τις συμπεριφορές και τις συμπεριφορές που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων στην καθημερινή ζωή.</p> <p>Βελτίωση στις συμπεριφορές και τις στάσεις σχετικά με την έμφυλη ισότητα στην καθημερινή τους ρουτίνα.</p>	<p>Διενέργεια αξιολόγησης με γνώμονα το φύλο.</p> <p>Λήψη αποφάσεων αξιολόγησης για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της εκμάθησης της ισότητας των φύλων.</p> <p>Βελτίωση στις συμπεριφορές και τις στάσεις σχετικά με την έμφυλη ισότητα στην καθημερινή τους ρουτίνα.</p>
<p>Προώθηση της ευελιξίας σε επίπεδο λήψης αποφάσεων, υλοποιήσεων/ δραστηριοτήτων και αξιολόγησης.</p>	<p>Προσέγγιση των ζητημάτων έμφυλης ισότητας με ευέλικτους και διαδραστικούς τρόπους.</p>	<p>Προσέγγιση των ζητημάτων έμφυλης ισότητας με ευέλικτους και διαδραστικούς τρόπους.</p>	<p>Ευαισθητοποίηση σχετικά με διάφορες αντιλήψεις σε ζητήματα έμφυλης ισότητας (π.χ. κοινωνικές νόρμες, έμφυλα στερεότυπα κλπ.).</p> <p>Προσέγγιση των ζητημάτων έμφυλης ισότητας με ευέλικτους και διαδραστικούς τρόπους.</p> <p>Αμφισβήτηση των έμφυλων ρόλων στους τομείς του πολιτισμού, της εκπαίδευσης και της πολιτικής.</p>

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Σε αυτή την ενότητα, καθίσταται σαφής η συμπεριφορική προσέγγιση που θα εφαρμοστεί με σκοπό την επίτευξη αλλαγών στις συμπεριφορές και τις στάσεις των ομάδων-στόχων – σύμφωνα με το περιεχόμενο της Πρότασης – για την πλαισιοθέτηση της αξιολόγησης του έργου Ed.G.E. Επίσης, γίνεται αναφορά στα εργαλεία αξιολόγησης.

4.1. Εφαρμογή της συμπεριφορικής προσέγγισης για την επίτευξη αλλαγών στις συμπεριφορές και τις στάσεις

Δεδομένου ότι οι έμφυλες νόρμες δημιουργούνται και διαιώνίζονται από τη γέννηση ενός ανθρώπου τόσο από την οικογένεια, την τοπική κοινότητα, το σχολείο όσο και από άλλους κοινωνικούς και εμπορικούς θεσμούς, η συμμετοχή των παιδιών και των νέων διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στη δημιουργία μίας μακροχρόνιας κοινωνικής αλλαγής. Για τον σκοπό αυτό, σε επίπεδο αξιολόγησης, το έργο θα εφαρμόσει μία **συμπεριφορική προσέγγιση**, προκειμένου να επιτευχθούν αλλαγές στις συμπεριφορές και τις στάσεις των ομάδων στόχου. Η προσέγγιση αυτή θα επιχειρήσει να δώσει απαντήσεις στα ακόλουθα ζητήματα:

- α. Ποιες είναι οι συμπεριφορικές αιτίες του προβλήματος; Υπάρχουν άλλοι υποκείμενοι καθοριστικοί παράγοντες;
- β. Ποια/-ες συμπεριφορά/-ές ενθαρρύνονται για κάθε ομάδα-στόχο;
- γ. Ποιες συμπεριφορικές λύσεις θα δοκιμαστούν;
- δ. Ποια είναι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και πώς θα μετρηθούν;
- ε. Θα δοκιμαστούν οι προτεινόμενες λύσεις πριν από την υλοποίηση σε πλήρη κλίμακα; Αν ναι, πώς θα εκτιμηθεί ο αντίκτυπος (δηλαδή μέσω τυχαιοποιημένων ελεγχόμενων δοκιμών ή άλλων μεθόδων αξιολόγησης);

(Ed.G.E Proposal, 2019, p.15)

Τα ζητήματα της συμπεριφορικής προσέγγισης που θα αξιολογηθούν κατά τη διάρκεια της βασισμένης στον πολιτισμό μεθοδολογίας του Ed.G.E καθίστανται πιο σαφή παρακάτω:

α) Συμπεριφορικές αιτίες:

Οι θεωρούμενες κοινωνικές νόρμες και τα στερεότυπα φύλου αποτελούν διαδεδομένες συμπεριφορικές προσεγγίσεις. Τα παιδιά ενδεχομένως να μην αναγνωρίζουν τη βία αυτή καθαυτή ή να μην γνωρίζουν σε ποιους φορείς μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια ή/και να φοβούνται να καταγγείλουν ένα τέτοιο περιστατικό, επειδή μπορεί να τιμωρηθούν ή μέλη του οικογενειακού και του φιλικού τους περιβάλλοντος μπορεί να αποδοκιμάσουν την καταγγελία και να τα κατηγορήσουν άδικα.

Η κύρια ομάδα στην οποία απευθύνεται το έργο είναι παιδιά πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η δευτερεύουσα ομάδα στόχου περιλαμβάνει εκπαιδευτικούς, επαγγελματίες μουσείων και εικαστικών τεχνών, λοιπούς/-ές επαγγελματίες και εθελοντές/-ριες που έρχονται σε επαφή με παιδιά και νέους/-ες, καθώς και γονείς, οι οποίοι μπορούν εξίσου να μεταβάλουν τις αντιλήψεις τους για τις έμφυλες νόρμες και την ισότητα των φύλων αλλά και να στηρίξουν τα παιδιά τους στη διαδικασία της αλλαγής συμπεριφοράς ως προς αυτό το ζήτημα.

β) Ενθαρρυμένη/-ες συμπεριφορά/-ές:

Στόχος της δράσης είναι να επιφέρει σημαντική μείωση των έμφυλων στερεοτύπων και αύξηση του επιπέδου ευαισθητοποίησης των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους και την ενδυνάμωσή τους, ούτως ώστε να εκτιμούν τόσο τον εαυτό τους όσο και τους άλλους (ή/και να ευαισθητοποιούν τους άλλους), να αναγνωρίζουν και να καταγγέλλουν προσωπικές εμπειρίες ΕΒ (είτε είναι θύματα είτε μάρτυρες) ανάλογα με τις αρχικές κοινωνικές νόρμες, τα έμφυλα στερεότυπα και το επίπεδο ευαισθητοποίησης των παιδιών που θα συμμετάσχουν στις δραστηριότητες. Επιπρόσθετα, η δράση αποσκοπεί στην ενίσχυση αφενός των ικανοτήτων και

των γνώσεων των εκπαιδευτικών, των επαγγελματιών μουσείων και εικαστικών τεχνών, λοιπών σχετικών επαγγελματιών και εθελοντών/-ριών που έρχονται σε επαφή με παιδιά και νέους/-ες, και αφετέρου των γνώσεων και της ευαισθητοποίησης των γονέων, ώστε να μπορούν να τα/τους/τις στηρίζουν στη διαδικασία αλλαγής συμπεριφοράς.

Πιο συγκεκριμένα, οι συμπεριφορές που ενθαρρύνονται για κάθε ομάδα-στόχο είναι οι ακόλουθες:

- Αλλαγή του τρόπου με τον οποίο τα παιδιά αντιλαμβάνονται τους έμφυλους ρόλους ή/και τα έμφυλα στερεότυπα και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζουν τις ζωές των ανθρώπων,
- Μείωση της πιθανότητας βιαιοπραγίας σε βάρος ενός ατόμου (λόγω του φύλου του) κατά την ενηλικίωση,
- Αύξηση της επίγνωσης των παιδιών και των νέων για τα δικαιώματά τους και ενδυνάμωσή τους, ώστε να εκτιμούν τους εαυτούς τους και τους άλλους ή/και να τους ενημερώνουν σχετικώς,
- Ενίσχυση της ικανότητας των παιδιών και των νέων να αναγνωρίζουν και να καταγγέλλουν τις προσωπικές εμπειρίες ΕΒ,
- Ενίσχυση της ικανότητας των εκπαιδευτικών, επαγγελματιών μουσείων και εικαστικών τεχνών και λοιπών σχετικών επαγγελματιών και εθελοντών/-ριών που έρχονται σε επαφή με παιδιά και νέους/-ες, αλλά και των γονέων, ώστε να αλλάξουν τις αντιλήψεις τους για τις έμφυλες νόρμες και την ισότητα των φύλων και να στηρίξουν ενεργά τα παιδιά και τους/τις νέους/-ες στη διαδικασία αλλαγής της συμπεριφοράς.

γ) Συμπεριφορικές λύσεις (μοχλοί)

Οι συμπεριφορικές λύσεις που θα πρέπει να δοκιμαστούν είναι οι ακόλουθες:

- Αύξηση ευαισθητοποίησης, αμφισβήτηση στάσεων/κοινωνικών νορμών και προσδιορισμός (της ΕΒ ως εγκλήματος) μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στις/στον τέχνες/πολιτισμό σε μουσεία και σχολεία και δράσεων ευαισθητοποίησης (βίντεο κλπ.).
- Ενδυνάμωση ικανοτήτων και ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών, των επαγγελματιών μουσείων και εικαστικών τεχνών και λοιπών σχετικών επαγγελματιών και εθελοντών/-ριών που έρχονται σε επαφή με παιδιά και νέους/-ες, αλλά και των γονέων, ώστε να αλλάξουν ενδεχομένως τις αντιλήψεις τους για τις έμφυλες νόρμες και την ισότητα των φύλων και να είναι σε θέση να διεξαγάγουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που βασίζονται στις/στον τέχνες/πολιτισμό με στόχο την επιμόρφωση και την ευαισθητοποίηση των παιδιών σχετικά με τις έμφυλες νόρμες και την ισότητα των φύλων καθώς και την παροχή βοήθειας όσον αφορά την πρόληψη της ΕΒ.
- Συμμετοχή των γονέων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέσω της/του τέχνης/πολιτισμού με τα παιδιά τους, προκειμένου να αλλάξουν κατά πάσα πιθανότητα τις αντιλήψεις τους για τις έμφυλες νόρμες και την ισότητα των φύλων, και να συνειδητοποιήσουν βαθύτερα τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν στην

εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση των παιδιών τους σχετικά με την έμφυλη ισότητα και την ΕΒ.

δ) Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και ο τρόπος μέτρησης τους εξηγούνται παρακάτω:

- Ενίσχυση των γνώσεων και της αμφισβήτησης στάσεων/κοινωνικών νορμών ή/και στερεοτύπων, αύξηση της ευαισθητοποίησης/αναγνώρισης (ακόμη και στην πιο μακροπρόθεσμη υποβολή καταγγελίας) του φαινομένου της ΕΒ από παιδιά, μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων βασισμένων στις/στον τέχνες/πολιτισμό σε μουσεία και σχολεία και δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. βίντεο, παιχνίδια, αφήγηση ιστοριών κλπ.).
- Αύξηση της επίγνωσης των παιδιών για τα δικαιώματά τους και ενδυνάμωσή τους, ώστε να εκτιμούν τους εαυτούς τους και τους άλλους ή/και να τους ενημερώνουν σχετικώς, μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων βασισμένων στις/στον τέχνες/πολιτισμό σε μουσεία και σχολεία και δράσεων ευαισθητοποίησης με σχεδιασμό και διάδοση πρωτότυπων πόρων, όπως βίντεο, παιχνίδια και ιστορίες με θεματικό επίκεντρο την ΕΙ.
- Αύξηση της ικανότητας και της ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών, των επαγγελματιών μουσείων και εικαστικών τεχνών και λοιπών σχετικών επαγγελματιών και εθελοντών/-ριών που έρχονται σε επαφή με παιδιά και νέους/-ες, ώστε να διεξαγάγουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που βασίζονται στις/στον

τέχνες/πολιτισμό με στόχο την επιμόρφωση και την ευαισθητοποίηση των παιδιών σχετικά με τις έμφυλες νόρμες και την ισότητα των φύλων καθώς και την παροχή βοήθειας όσον αφορά την πρόληψη της ΕΒ.

- Αύξηση της ευαισθητοποίησης των γονέων σχετικά με τον ρόλο που μπορούν να επιτελέσουν στην εκπαίδευση των παιδιών τους όσον αφορά την ισότητα των φύλων και την ΕΒ, καθώς και ενίσχυση της συμμετοχής των γονέων στο εν λόγω ζήτημα.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν είναι ποιοτικά και ποσοτικά (π.χ. είδος και αριθμός νέων δεξιοτήτων ή μεθόδων που αποκτήθηκαν, επίπεδο γλωσσικής επάρκειας, επίπεδο μετάδοσης και αξιοποίησης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτήθηκαν, αλλαγές στη συμπεριφορά κλπ.) και πρόκειται να μετρηθούν μέσω ενός συνδυασμού που περιλαμβάνει ομάδες εστιασμένης συζήτησης (focus groups), συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια έρευνας, προαξιολόγησης και μεταξιολόγησης (π.χ. μέτρηση των αποτελεσμάτων πριν και μετά την παρέμβαση, με χρήση του ίδιου πληθυσμού που συμμετείχε στο έργο ως ομάδα σύγκρισης).

ε) Προκαταρκτική δοκιμή της/των προτεινόμενης/-ων λύσης/-ων και εκτίμηση αντικτύπου

Η προκαταρκτική δοκιμή θα διασφαλίσει ότι το περιεχόμενο ή/και η μορφή της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που βασίζεται στον πολιτισμό, τα εργαλεία αλληλεπίδρασης για την επιμόρφωση και την ευαισθητοποίηση και το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων θα πληροί/-ούν τις απαραίτητες απαιτήσεις ποιότητας και θα έχει/-ουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα στις ομάδες στόχους. Οι προκαταρκτικές δοκιμές θα έχουν τη μορφή συνεντεύξεων ή διαδικυακών/μη

διαδικτυακών ομάδων εστιασμένης συζήτησης (με τουλάχιστον 5 άτομα) ή/και εργαστηριακών πειραμάτων (με τουλάχιστον 5 επαγγελματίες που χρησιμοποιούν τον δικό τους υπολογιστή για πρόσβαση και δοκιμή των εκπαιδευτικών μαθημάτων ενδυνάμωσης ικανοτήτων και των εργαλείων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης μέσω της αλληλεπίδρασης).

Ο αντίκτυπος της λύσης θα εκτιμηθεί με εκ των προτέρων/υστέρων σχεδιασμό που θα επιχειρεί μέτρηση των αποτελεσμάτων πριν και μετά την ενδυνάμωση ικανοτήτων, αλλά και πριν και μετά την πιλοτική δοκιμή σε μουσεία και σχολεία.

4.2. Εργαλεία αξιολόγησης

Τα κύρια εργαλεία για τη διεξαγωγή της αξιολόγησης στο πλαίσιο του έργου Ed.G.E περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Ένα ερωτηματολόγιο που θα διανεμηθεί σε επαγγελματίες πριν από το πρόγραμμα ενδυνάμωσης ικανοτήτων, αμέσως μετά και τρεις (3) μήνες μετά τα εργαστήρια.
- Ένα ερωτηματολόγιο που θα διανεμηθεί σε όλους/-ες τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες σε κάθε σχολείο και μουσείο πριν, αμέσως μετά και 2-3 μήνες μετά την πιλοτική δοκιμή.
- Διεξαγωγή ομάδων εστιασμένης συζήτησης (με τη συμμετοχή μαθητών/-ριών, εκπαιδευτικών και γονέων) σε κάθε σχολείο/μουσείο (1 πριν και 1 μετά την πιλοτική δοκιμή).

5. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τα ευρήματα από τη Συνοπτική Έκθεση του έργου Ed.G.E και τις εθνικές εκθέσεις των χωρών-εταίρων επισημαίνουν ότι απαιτείται περαιτέρω ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση για να μπορέσουν τα παιδιά, οι νέοι/-ες, οι γονείς/κηδεμόνες, και οι εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την ανισότητα των φύλων και να καταπολεμήσουν την έμφυλη βία. Αν και ορισμένες εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και πρακτικές σημειώνουν πρόοδο στο σχολικό περιβάλλον και στο σπίτι, τα μουσεία και τα ιδρύματα πολιτισμού μπορούν να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο σε ό,τι αφορά στην επίτευξη αυτού του στόχου. Τα πολιτιστικά ιδρύματα βρίσκονται στην πλέον κατάλληλη θέση μέσω της οποίας μπορούν να γεφυρώσουν την απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στα κυριότερα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (σπίτι και σχολείο) και συνεπώς, είναι σε θέση να ενισχύσουν τις προσπάθειες ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης των παιδιών και των νέων σε θέματα ισότητας των φύλων.

Το έργο Ed.G.E φιλοδοξεί να συμβάλει σε αυτή την προσπάθεια μέσω της πρωτοβουλίας μίας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας βασισμένης στον πολιτισμό, η οποία θα διέπει όλη την παραγωγή και τις υλοποιήσεις του έργου. Η εν λόγω μεθοδολογία προτείνει τη διδασκαλία της έννοιας της έμφυλης ισότητας με διαδραστικούς τρόπους μέσω των οποίων τα παιδιά και οι νέοι/-ες θα έχουν την ευκαιρία να μάθουν, να εξερευνήσουν, να δημιουργήσουν κτλ. με ουσιαστικούς, ελκυστικούς και διασκεδαστικούς τρόπους, ενώ παράλληλα θα αλληλεπιδρούν με τον εαυτό τους, τους άλλους και το περιβάλλον. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι εταίροι που συμμετέχουν στην υλοποίηση του έργου θα συμβάλουν με την ιδιαίτερη εμπειρογνώσιά τους στη συνεργασία με σχολεία και οικογένειες για τη δημιουργία ευκαιριών μάθησης για παιδιά και νέους/-ες σε χώρους μουσείων και πολιτιστικών ιδρυμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ACE. (2014). *The Value of Arts and Culture to People and Society*. Manchester: Arts Council England. Retrieved on 2nd September 2020, from www.artscouncil.org.uk/media/uploads/pdf/The-value-of-arts-and-culture-to-people-and-society-An-evidence-review-Mar-2014.pdf
- Bamford, A. (2006). *The Wow Factor, Global research compendium on the impact of the arts in education*. Germany: Waxmann Verlag GmbH.
- Ed.G.E Consortium (2019). Project Proposal. Ed.G.E – Educating Children and Young People on Gender Equality [REC-AG-2018/REC-RDAP-GBV-AG-2018]. EU Rights, Equality and Citizenship (REC) programme 2014-2020.
- Ed.G.E Consortium (2020). D.2.30. Summary Report. Ed.G.E – Educating Children and Young People on Gender Equality [REC-AG-2018/REC-RDAP-GBV-AG-2018]. EU Rights, Equality and Citizenship (REC) programme 2014-2020.
- European Union Agency for Fundamental Rights – FRA (2018). *FIndamental Rights Report*. Retrieved on 2nd September 2020, from: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/fundamental-rights-report-2018>
- Kennan, D., Brady, B. & Forkan, C. (2019). Space, Voice, Audience and Influence: The Lundy Model of Participation (2007) in *Child Welfare Practice, Practice*, 31(3), 205-218, DOI: [10.1080/09503153.2018.1483494](https://doi.org/10.1080/09503153.2018.1483494)
- Bowen, D. H., Kisida, B. (2019). Investigating causal effects of arts education experiences: Experimental evidence from Houston's Arts Access Initiative (Research Report, Vol. 7, Issue 4). Rice Kinder Institute for Urban Research. Retrieved on 2nd September 2020, from: https://kinder.rice.edu/sites/g/files/bxs1676/f/documents/Investigating%20Causal%20Effects%20of%20Arts%20Education%20Experiences%20Final_0.pdf
- Kraehe, A., & Brown, K. (2011) *Awakening Teachers' Capacities for Social Justice With/In Arts-Based Inquiries. Equity and Excellence in Education*. 44(4), 488-511
- Lloyd, K. (2017). "Benefits of Art Education: A Review of the Literature", *Scholarship and Engagement in Education*: 1 (1), Article 6. Retrieved on 2nd September 2020, from: <https://scholar.dominican.edu/seed/vol1/iss1/6/>
- Perso, T., Nutton, G., Fraser, J., Silburn, SR. & Tait, A. (2011). *The Arts' in education-A review of arts in schools and arts-based teaching models that improve school engagement, academic, social and cultural learning*. Centre for Child Development and Education, Menzies School of Health Research, Darwin NT
- Power, S. (2014). "Arts-based inquiry: the natural partner for social justice". Retrieved on 2^{ns} September 2020, from : <https://www.teachermagazine.com.au/articles/arts-based-inquiry-the-natural-partner-for-social-justice>
- Qualifications and Curriculum Authority (2004). *Creativity: find it, promote it*. Retrieved on 15th May 2020, from: <http://archive.teachfind.com/qcda/www.qcda.gov.uk/resources/publication7f23.html>
- QUB (2019). *Impact Prize for Lundy Model of Child Participation*, Retrieved on 15th May 2020, from: <https://www.qub.ac.uk/schools/ssesw/Discover/News/ImpactPrizeforLundyModelofChildParticipation.html>
- UNESCO Programme (2016) "Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools". Retrieved on 15th May 2020, from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000243252>

Συντονιστής του έργου: ΚΜΟΠ

(Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας)

Διεύθυνση: Σκουφά 75, 10680, Αθήνα

Email: kmop@kmop.gr

Website: <https://www.kmop.gr/>

